

Nr 52.

Ankom till riksdagens kansli den 29 april 1918 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående idkande av pantlånerörelse.

Närvarande: herrar Pettersson i Södertälje, Knut Larsson*), Stårner, Rogberg, greve Spens, Alfred Petré*), Fant, Permansson, Lagerkvist*), Lindqvist i Kosta, Ernst Lindley, Holmdahl, Karlsson i Fjäl*), Helger, Svensson i Betingetorp och Eriesson i Åtvidaberg.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Genom en den 26 februari 1918 dagtecknad proposition, nr 144, vilken hänvisats till lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet, begärt riksdagens yttrande över följande

Förslag

till

förordning angående idkande av pantlånerörelse.

Med upphävande av kungörelsen den 7 november 1884 angående villkoren för idkande av pantlånerörelse förordnas härmed, som följer.

1 §.

Ej må någon såsom yrke driva pantlånerörelse utan att hava därtill erhållit behörigt tillstånd. Sådant tillstånd sökes hos Konungens befallningshavande med uppgift om stället, varest rörelsen skall utövas.

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 9 saml. 38 häft. (Nr 52.)

Konungens befallningshavande har att inhämta utlåtande över ansökningsen i stad ej mindre av poliskammare, där sådan finnes, eller i annat fall av magistrat eller stadsstyrelse än även av stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, allmän rådstuga samt å landet såväl av kommunalnämnd som av kommunalstämma eller kommunalfullmäktige, där sådana finnas. Tillstånd må meddelas, endast för så vitt behov av den ifrågasatta pantlånerörelsen prövas föreligga och allenast åt den, som råder över sig och sin egendom och i övrigt finnes lämplig. Ombyte av ställe för rörelsens bedrivande får ej ske utan anmälan därom hos den myndighet, som meddelat tillståndet.

2 §.

Pantlånare är pliktig över rörelsen föra bok, varav i ordentlig nummerföljd kan inhämtas upplysning om varje av honom mot pant utlämnat lån, dag, då sådant skett, villkoren därför och pantens beskaffenhet samt pantsättares namn, yrke och hemvist; och vare pantlånare skyldig vid pants mottagande tillställa låntagaren ett med lånets bokförda nummer försett bevis, innehållande uppgift å dagen, då pantsättningen ägt rum, lånesumman, villkoren för lånet samt pantens beskaffenhet.

3 §.

Pantlånare eller hans biträde må ej för rörelsen mottaga föremål såsom pant från den, som ej fyllt 18 år eller som är berusad, även om föremålet utbjudes för annans räkning.

4 §.

Polismyndighet äger, då den därtill finner skäl, undersöka pantlånares lager samt granska hans bokföring. Pantlånare eller hans ställföreträdare vare pliktig att därvid tillhandahålla pantsatt föremål eller över rörelsen förd bok, vars granskning påkallas, samt att tillhandagå med upplysningar. Finnas särskilda ordningsföreskrifter vara av nöden i fråga om rörelsens bedrivande, äge polismyndighet ock meddela dylika föreskrifter.

5 §.

Efter anmälan av polismyndighet, att föremål förkommit eller olovligen frånhänts ägaren, vare pantlånare pliktig att ofördröjligen undersöka, huruvida föremålet finnes i hans besittning och huruvida uti den i 2 § omförmälta bok förekommer anteckning om detsamma. Vinnes upplysning om föremålet, skall pantlånaren, så fort ske kan, därom lämna myndigheten underrättelse.

Erhåller pantlånare annorledes än nu sagts kännedom om, att föremål, som hos honom utbjudes eller av honom mottagits, olovligen åtkommit, eller får han skäligen anledning till misstanke därom, vare han likaledes skyldig att genast underrätta vederbörande polismyndighet.

6 §.

Tillstånd till pantlånerörelse förverkas och kan ej å nyo erhållas av den, som dömes till ansvar för tjuvnadsbrott, eller, med avseende å hos honom anträffat stulet gods, befinnes skyldig till ansvar enligt 3 kapitlet 10 § strafflagen; och kan för övrigt meddelat tillstånd återkallas, om den myndighet, som tillståndet givit, finner pantlånaren ej vidare vara lämplig att utöva rörelsen.

7 §.

1 mom. Den, som utan behörigt tillstånd idkar pantlånerörelse, böte från och med femtio till och med femhundra kronor.

2 mom. Underlåter pantlånare att anmäla ombyte av ställe för rörelsens utövande eller att föra bok, så inrättad som i 2 § sägs, eller att avlämna sådant bevis, som i samma paragraf nämnes, böte från och med fem till och med tvåhundra kronor.

Till samma ansvar vare den förfallen, som bryter mot föreskrift i 4 eller 5 §.

3 mom. För överträdelse av stadgandet i 3 § vare straffet böter från och med tjugufem till och med tvåhundra kronor.

8 §.

Har någon, som ej fyllt 15 år, till pantlånare eller hans biträde för pantsättning utbjudit föremål, skall den, vilken vården om den

omyndige åligger, straffas så, som i 7 § 2 mom. sägs, där det ej kan antagas, att utbudandet skett mot hans uttryckliga föreskrift eller eljest honom ovetande.

9 §.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse mot bestämmelserna i denna förordning, fortsätter eller förnyar samma förseelse, skall för varje gång, stämning därför utfärdats och delgivits, fällas till böter, som för förseelsen äro stadgade.

10 §.

För förseelse, som med husbondes vetskap begås av hans hustru, husfolk eller i hans arbete antagen person, ansvare husbonden liksom vore förseelsen begången av honom själv.

11 §.

Till böter enligt denna förordning må icke dömas, om förseelsen enligt allmänna strafflagen bör beläggas med strängare straff.

12 §.

Böter enligt denna förordning tillfalla kronan.
Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

13 §.

Förseelse mot de i denna förordning givna föreskrifter åtalas hos polisdomstol, där sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare, eller, där sådan icke finnes, vid allmän domstol; och gälle, i fråga om klagan över domstols eller poliskammares beslut i dessa mål, vad i allmänhet angående besvär i brottmål är förordnat.

14 §.

Pantlånerörelse må jämväl idkas av bolag, dock under villkor att sådant, evad bolaget fått bolagsregler av Kungl. Maj:t fastställda eller

icke, sker genom föreståndare, vilken är ansvarig för rörelsens behöriga utövande, som om han dreve den för egen räkning; och gälle för övrigt i avseende å föreståndaren samt beträffande rörelsen i tillämpliga delar vad här ovan stadgats.

15 §.

Vad i denna förordning stadgas avser icke anstalt för pantlånerörelse, som av kommun i vederbörlig ordning inrättats.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1918; dock att den, som enligt förut gällande författning erhållit tillstånd att idka pantlånerörelse, äger att därmed fortfara under iakttagande av de i denna förordning i övrigt meddelade föreskrifter.

Beträffande grunderna för ifrågavarande författningsförslag får utskottet, i den mån redogörelse därför ej här nedan lämnas, hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Den föreslagna förordningen är avsedd att ersätta kungl. kungörelsen den 7 november 1884 angående villkoren för idkande av pantlånerörelse. Enligt nämnda kungörelse är pantlånerörelse redan underkastad åtskilliga kontrollföreskrifter. Sålunda fordras för utövande av dylik rörelse bland annat särskilt tillstånd av Konungens befallningshavande, vilket kan återkallas, om rörelsens innehavare ej finnes vara lämplig att utöva densamma. Tillika är pantlånare skyldig att över rörelsen föra bok enligt särskilda föreskrifter, och därjämte har polismyndighet befogenhet att meddela särskilda ordningsföreskrifter i fråga om rörelsens utövande. De uppenbara missförhållanden, som visat sig förekomma i avseende å skötseln av pantlånerörelse, hava emellertid ådagalagt otillräckligheten av dessa kontrollföreskrifter. Särskilt trängande har framstått behovet att kunna förbjuda pantlånare att driva affärer med minderåriga. I syfte att råda bot på dessa missförhållanden hava i författningsförslaget upptagits åtskilliga nya bestämmelser. De väsentligaste avvikelserna från gällande lagstiftning innebära:

att förbud stadgats mot att i pantlånerörelse mottaga pant från den, som ej fyllt 18 år eller som är berusad;

att i sammanhang därmed stadgats, att därest omyndig under 15 år utbjuder föremål till pantlånare eller dennes biträde, den, vilken

vården om den omyndige åligger, skall under viss förutsättning vara förfallen till ansvar;

att pantlånare ålagts vissa skyldigheter i fråga om att verkställa undersökning efter förkommet eller ägaren olovligen frånhänt gods, att meddela polismyndighet vissa underrättelser och att tillhandagå vid undersökning, som polismyndighet vidtager; samt

att vissa av berörda ändringar eller eljest påkallade nya ansvarsbestämmelser upptagits, varjämte straffmaximum för underlåtenhet att föra bok och därmed likartade förseelser höjts från femtio till tvåhundra kronor.

Utskottet finner det föreliggande författningsförslaget vara väl ägnat att i görligaste mån undanröja påtalade missförhållanden och av beskaffenhet att bära läggas till grund för lagstiftning i ämnet. Vid granskning av de särskilda bestämmelserna har utskottet dock föranlåtits till några mindre anmärkningar.

5 §. I andra stycket av 5 § har stadgats skyldighet för pantlånare att genast underrätta vederbörande polismyndighet, då han erhåller kännedom om att föremål, som hos honom utbjudes eller av honom mottagits, olovligen åtkommit, eller han får skälig anledning till misstanke därom. Då emellertid pantsättare jämväl på annan grund än olovlig åtkomst av föremålet kan vara rättsligen hindrad att pantsätta detsamma och polismyndighet bör erhålla underrättelse jämväl då dylikt föremål utbjudes, synes förevarande paragraf lämpligen bära avfattas så, att därav framgår, att sådan underrättelseplikt föreligger, då pantlånare erhåller kännedom om, att den, som för pantsättning hos honom utbjuder föremål, olovligen åtkommit detsamma eller av annan anledning icke äger rätt att föremålet pantsätta, eller han får skälig anledning till misstanke därom.

6 §. Enligt 6 § förverkas tillstånd och kan ej ånyo erhållas av den, som dömes till ansvar för tjuvnadsbrott, eller, med avseende å hos honom anträffat stulet gods, befinnes skyldig till ansvar enligt 3 kapitlet 10 § strafflagen. Utskottet anser, att samma påföljd bör drabba jämväl den, som mer än en gång dömts till ansvar för överträdelse av stadgande i 3 eller 5 §.

15 §. Den nu gällande kungl. kungörelsen angående villkoren för idkande av pantlånerörelse avser icke anstalt för dylik rörelse, som i vederbörlig ordning inrättats av kommun. Ej heller den föreslagna förordningen är avsedd att gälla nämnda anstalter. Polismästaren och magistraten i Uppsala, som jämte andra yttrat sig i ärendet, hava emellertid framhållit, att det vore i hög grad önskvärt, att blivande lagstiftning i ämnet

finge i sin helhet tillämpas jämväl på av kommun inrättad pantlåneanstalt. Då dessa anstalters bokföring vore fri, bedreves rörelsen på sina ställen så, att låntagarens namn och yrke ej antecknades, varigenom största möjliga lätthet för tjuvar bereddes att där avsätta gods.

Jämväl utskottet finner välgående skäl tala för en utsträckning av förordningens tillämpning att helt eller delvis avse även förevarande pantlåneanstalter. Det kan nämligen enligt utskottets förmenande icke vara lämpligt att bereda dessa anstalter en i förhållande till de andra gynnad undantagsställning, då missförhållanden kunna förekomma med avseende å skötseln av de förra lika väl som beträffande de senare.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, beträffande det riksdagen för yttrande underställda förslaget till förordning angående idkande av pantlånerörelse, i skrivelse till Kungl. Maj:t anmäla, att riksdagen ansett:

1:o) att 5 § andra stycket bör erhålla i huvudsak följande lydelse: »Erhåller pantlånare annorledes än nu sagts kännedom om att den, som för pantsättning hos honom utbjuder föremål, olovligen åtkommit det samma eller av annan anledning icke äger rätt att pantsätta föremålet, eller får pantlånare skälig anledning till misstanke därom, vare han skyldig att genast underrätta vederbörande polismyndighet»;

2:o) att tillstånd till pantlånerörelse skall vara förverkat och icke ånyo kunna erhållas av den, som mer än en gång dömts till ansvar för överträdelse av stadgande i 3 eller 5 §;

3:o) att förordningen helt eller delvis bör vinna tillämpning jämväl å sådana anstalter för pantlånerörelse, som i vederbörlig ordning inrättats av kommun; samt

4:o) att i övrigt intet är att erinra mot den föreslagna förordningen.

Stockholm den 29 april 1918.

På lagutskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.